

Mircea GHITULESCU

Toamna lui Massaci

După eșecul cu **Trandafirii roșii** de Zaharia Bârsan de la Teatrul Bulandra, l-am pierdut din vedere pe Vlad Massaci, nu fără remușcări. Un spectacol mai recent de la Teatrul ACT (**Bush. O trilogie contemporană** de Neil LaBute) ne-a liniștit conștiința: omul îi pune pe actori să citească textul și se gândea la spectacolele următoare, astfel că o stagiune care începe cu două spectacole semnate de Vlad Massaci (**Schilodul din Inishmaan** de Martin McDonagh, tânăr autor irlandez, la „Nottara“, și **Avarul îndrăgostit** de Cristian Juncu la Comedie) ne stârnește din nou interesul, mai ales că regizorul are acum o echipă fixă: Cristian Juncu – dramaturg, Andu Dumitrescu – decorator și light designer și Anca Răduță – costume. Deși complet diferite, cele două spectacole au cel puțin două însușiri comune: personajele se scuiță între ele, iar decorul este cam același: un spațiu închis pe cele trei laturi ale scenei. Dar nu asemănările, ci deosebirile sunt revelatoare. Spectacolul cu piesa irlandeză prezintă cazul unui handicapat ce are nevoie de iubire. Rolul lui Billy-Schilodul este o grea încercare pentru Alexandru Jitea, silit să interpreteze rolul târâș. „Schilodul“ în viziunea lui Vlad Massaci nu este un handicapat, ci o creatură târâtoare. Invitația „la o plimbare“ pe care o acceptă în cele din urmă băiețoasa Helen apare ca o glumă cinică. Autorul irlandez răspunde și el, ca mulți alții, la o comandă socială, susținând că fericirea este posibilă și pentru handicapați dar, de fapt, el scrie despre Irlanda natală și despre complexul de a fi irlandez în raport cu englezii. În viziunea lui Martin McDonagh, un joc de-a englezii și irlandezii presupune un irlandez care stă cuminte pe scaun în timp ce englezul îi aruncă în cap cu ouă proaspete și nu stricate, cum se făcea pe vremuri la spectacolele de proastă calitate. Cu Alexandru Jitea târându-se pe scenă, pe de o parte, cu Ruxandra Sireteanu (*Eileen*) și Anda Caropol (*Kate*) în conversații statice, pe de alta, nu a fost greu pentru Gabriela Crișu să fie punctul de maximum interes al spectacolului. Ea este femeia dură, violentă, dintr-o bucată. Fiind furnizoare de ouă, în afară de faptul că scuiță băieții, are și meteahna că îi lovește cu ouă crude. Astfel că spectacolul arată ca o omletă necoaptă pe care o privești râzând, când, probabil, ar trebui să reflectezi la soarta handicapaților irlandezi. Cu totul altfel stau lucrurile la Teatrul de Comedie. După ce a semnat câteva texte dramatice „informale“, unele chinute (**Ostinato** repetă un titlu al lui Paul Goma), Cristian Juncu scrie o parafrază românească la **Avarul** de Molière. El descoperă, cu aceleași delicii și aceleași libertăți ca Vasile Alecsandri, că dramaturgia franceză este o sursă inestimabilă pentru adaptări și localizări. Juncu nu mai pune nume românești personajelor franceze, asemenea strămoșului său, doar se ghidează după Molière pentru o satiră a lumii românești contemporane caracterizată prin goana după bani dusă până la isterie. Rolul-cheie îi aparține lui Dan Tudor care îl joacă pe „baronul“ cu „ghiuluri“ pe degete și care a cumpărat un teatru de care se ocupă personal, supraveghind repetițiile unei comedii de Molière cu revolverul în mână. Poate că la lectură textul nu este o capodoperă, dar spectacolul este plin de trucuri comice, unele mai subțiri, altele mai groase. Același spațiu închis proiectat de Andu Dumitrescu, folosit anapoda în **Schilodul** (imagini cu valurile mării proiectate pe

Ion CHELARU.

ușa de intrare din fundal), devine aici un mecanism comic cu numeroasele uși batante pe toate laturile, care creează efecte comice felurite. Este cel mai interesant spectacol al acestui veșnic tânăr Vlad Massaci care cere imperios bătrânilor să plece ca să încapă generația nouă. Aceasta este ideea desprinsă de tânărul regizor din *Avarul* de Molière, al lui Juncu, oferind exemplul concret al lui Radu Beligan. În locul marelui actor, citat în spectacol, aș apela la justiție, iar profesoara de regie a lui Massaci, Cătălina Buzoianu, s-ar putea supăra atât de tare încât să se retragă imediat din viața teatrală. Nu suntem, necondiționat, admiratori ai tinereții, ci mai curând a longevității creatoare de tip Beligan. De altfel, cei ce improvizează pe tema tinereții (care nu este neapărat un criteriu de valoare) sunt tocmai cei pe cale să o părăsească, iar Vlad Massaci bate binișor spre patruzeci. Colaborarea cu Cristian Juncu trebuie să fi fost complexă, pentru că rezultatele sunt grăitoare. Spectacolul te introduce într-o atmosferă conspirativă. E miezul nopții, toată lumea se preface că doarme, de fapt se urmăresc unii pe alții sfărșind în picioare „pentru atmosferă”. Acest du-te vino se explică prin interesul pe care îl reprezintă geanta cu bani a Tatălui îndrăgostit (fostul Harpagon în interpretarea substanțială, succulentă a lui Ion Chelaru) care caută cea mai potrivită ascunzătoare, găsind-o, ca în comedie (sau ca în viață), pe cea mai proastă. Juncu urmărește fără abatere subiectul și deznodământul piesei lui Molière, *Fiul* (Bogdan Cotlet) își va găsi liniștea în iubirea împărțită a „Prințesei” după ce simulează că prestează intermedieri amoroase pentru tatăl său, iar *Fiica* (Dorina Chiriac), finalizând mărișul cu Consilierul tatălui (Dragoș Huluba, un foarte înzestrat actor de comedie, în genul mimului cu gesturi elocvente și complicități expresive, în maniera lui Dan Puric) care simulează intermedieri amoroase pe lângă stăpânul său. Mai mult, ceea ce ni s-a părut extraordinar și ca idee și ca realizare, Massaci ne oferă și interludii cu piesa jucată ca pe vremea lui Molière, cu peruci, costume de epocă și actori machiați ca niște bibelouri de porțelan sau ca figurinele dintr-un orologiu medieval. Asta pentru ca spectatorul să simtă diferența de vitalitate dintre textul vechi și textul actualizat.

Teatrul de Comedie – *Avarul îndrăgostit* de Cristian Juncu după *Avarul* de Molière, cu fragmente originale în traducerea lui Al. Kirilăscu. Regia: Vlad Massaci. Décor și light design: Andu Dumitrescu. Costume: Anca Răduță. Distribuția: Ion Chelaru (*Tatăl îndrăgostit* de „Prințesa”), Bogdan Cotlet (*Fiul, iubitul Prințesei*), Dorina Chiriac (*Fiica, iubita Consilierului*), Dragoș Huluba (*Consilierul*), Dan Tudor (*Baronul*), Laura Creț (*Prințesa*), Șerban Georgevici (*Che Guevarra, un revoltat*), Aurelian Bărbieru (*Jamaicanu, un bucătar*), Mirela Zeța (*Agneta*) Angel Popescu (*Un actor*), Domnița Iscru (*O actriță*), Ecaterina Țugulea (*Altă actriță*). Data premierei 7 mai 2005.

Nicolae PRELIPCEANU

O nouă viziune a unei povești mai vechi

N-am avut privilegiul de a vedea spectacolul lui Alexandru Hausvater, *Teibele și demonul ei*, dar ecurile îmi spun că a fost unul excepțional, iar pierderea e de partea mea. Aceeași poveste, tot după Isaac Bashevis Singer, rescrisă de Eli Malka și tradusă de Radu Dinulescu, se joacă la Sala *Toma Caragiu* a Teatrului Bulandra, în regia aceluiași Eli Malka, sub titlul *O poveste evreiască*. De fapt, e o poveste în genul celor din *Decameronul* lui Boccaccio sau chiar din *Povestirile din Canterbury* de Chaucer. Atâta doar că, la Boccaccio și la Chaucer, femeia îl înșală pe soț, ascunzându-și amantul sau chemându-l când